

Predmet C-186/24**Zahtjev za prethodnu odluku****Datum podnošenja:**

8. ožujka 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

22. veljače 2024.

Žalitelj:

Dr. Matthäus Metzler u svojstvu upravitelja u slučaju nesolventnosti

Druga stranka u žalbenom postupku:

Auto1 European Cars B.V.

REPUBLIKA AUSTRIJA

17 Ob 23/23s

OBERSTER GERICHTSHOF (VRHOVNI SUD, AUSTRIJA)

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) [*omissis*] u predmetu tužitelja dr. Matthäusa Metzlera, LL.M., u svojstvu upravitelja u slučaju nesolventnosti u postupku u slučaju nesolventnosti nad imovinom *dužnika* [*omissis*] protiv tuženika Auto1 European Cars B.V., NL-1101BA Amsterdam [*omissis*] radi iznosa od 62 261,00 eura uvećanog za kamate i troškove, povodom žalbe koju je tužitelj podnio protiv rješenja od 21. rujna 2023., broj predmeta 1 R 110/23m-20, koje je donio Oberlandesgericht Linz (Visoki zemaljski sud u Linzu, Austrija) kao žalbeni sud i kojim je ukinuta presuda Landesgerichta Linz (Zemaljski sud u Linzu, Austrija) od 12. svibnja 2023., broj predmeta 4 Cg 70/22i-10, donio je

rješenje:

I. Sudu Europske unije upućuju se u skladu s člankom 267. UFEU-a sljedeća prethodna pitanja:

1. Treba li članak 31. stavak 1. Uredbe (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti (Uredba o nesolventnosti iz 2015.) tumačiti na način da obveze prema dužniku koje je trebalo ispuniti prema upravitelju u postupku u slučaju nesolventnosti u smislu te odredbe obuhvaćaju i ispunjavanje obveza koje proizlaze iz pravnog posla koji je dužnik sklopio tek nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti i prijenosa ovlasti na upravitelja?

U slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje:

2. Treba li članak 31. stavak 1. Uredbe (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti (Uredba o nesolventnosti iz 2015.) tumačiti na način da mjestom ispunjavanja obveza u smislu te odredbe treba smatrati mjesto iz kojeg treća osoba izvršava plaćanje prijenosom s tamošnjeg bankovnog računa, iako ta treća osoba nema poslovni nastan u toj, nego u drugoj državi članici, a sklapanje pravnog posla i dužnikovo ispunjavanje obveza nije uslijedilo ondje, nego preko podružnice treće osobe u trećoj državi članici, odnosno u državi članici u kojoj je pokrenut postupak u slučaju nesolventnosti?

II. [omissis] [prekid postupka]

Objasnite:

I.

A: Činjenice:

- [1] Rješenjem od 25. svibnja 2022. u predmetu broj 17 S 56/22t Landesgericht Linz (Zemaljski sud u Linzu) pokrenuo je stečajni postupak nad imovinom dužnika. Tužitelj je imenovan upraviteljem u slučaju nesolventnosti. Pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti i imenovanje upravitelja u slučaju nesolventnosti objavljeno je također 25. svibnja 2022.
- [2] Tuženik je društvo s poslovnim nastanom u Nizozemskoj osnovano prema nizozemskom pravu. Jedan je od vodećih trgovaca rabljenih vozila u Europi i član grupe društava koja djeluje diljem Europe te ima podružnicu u Austriji. Kupoprodajnim ugovorom sklopljenim u vlastito ime u toj tuženikovo podružnici 2. lipnja 2022., odnosno nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti, dužnik je tuženiku prodao osobni automobil po cijeni od 48 870 eura. Nakon predaje vozila u Austriji tuženik je izvršio prijenos kupoprodajne cijene s računa u Njemačkoj na račun u Austriji koji je naveo dužnik.

B: Stajališta stranaka iznesena u postupku i dosadašnji postupak:

- [3] Tužitelj je zatražio uplatu iznosa od 48 870 eura u nesolvencijsku masu jer je dužnik sklopio kupoprodajni ugovor nakon pokretanja postupka u slučaju

- nesolventnosti. Vozilo je u trenutku pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti bilo u vlasništvu dužnika. Tuženik je izvršio prijenos kupoprodajne cijene od 48 870 eura na račun treće osobe (dužnikove bivše partnerice). Tuženik je u međuvremenu preprodao vozilo trećoj osobi, zbog čega tužitelj zahtijeva povrat imovine u nesolvencijsku masu.
- [4] Na ročištu od 16. ožujka 2023. tužitelj je povećao tužbeni zahtjev na tržišnu vrijednost vozila u iznosu od 62 261 eura.
- [5] Tuženik je to osporavao te je u biti tvrdio da vozilo nije bilo u vlasništvu dužnika u trenutku pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti i da stoga nije bilo dio nesolvencijske mase. U Austriji ima samo podružnicu i registriran je u Nizozemskoj. Prijenos je izvršio tuženik u Njemačkoj preko njemačke bankarske institucije, a ne austrijska podružnica. Jedina poveznica spornog kupoprodajnog ugovora s tuzemstvom jest da je on potpisan u Austriji te da je ondje predano i vozilo. Tužitelj nema pravo koje je istaknuo jer zbog poveznice s inozemstvom treba primijeniti članak 31. Uredbe o nesolventnosti. Od tuženika se može tražiti povrat samo ako je znao za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti, što nije bio slučaj.
- [6] Pobijanom presudom prvostupanjski sud prihvatio je tužbeni zahtjev u prvobitnom iznosu. (Povećano) dodatno potraživanje u iznosu od 13 391 eura uvećanom za kamate i troškove (u međuvremenu) je (pravomoćno) odbio. Navedeni sud zaključio je da ovaj slučaj nije obuhvaćen člankom 31. Uredbe o nesolventnosti. Tuženik se stoga ne može pozvati na zaštitu dobre vjere u skladu s tom odredbom.
- [7] Žalbeni sud prihvatio je tuženikovu žalbu, ukinuo prvostupanjsku presudu i vratio predmet prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje. U pravnom pogledu zastupao je stajalište da članak 31. Uredbe o nesolventnosti zbog nadređenosti prava Unije nema prednost samo pred člankom 3. stavkom 2. Insolvenzordnungs (Zakon o nesolventnosti, u daljnjem tekstu: IO), nego i pred člankom 3. stavkom 1. IO-a. Plaćanje nesolventnom dužniku provjereno je u Njemačkoj i izvršeno s njemačkog računa. Zbog toga treba primijeniti članak 31. Uredbe o nesolventnosti. Nedostaju utvrđenja o tome je li tuženik znao za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti, tako da još nije moguća konačna ocjena.
- [8] Žalbom koju je podnio Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud) tužitelj traži potvrdu prvostupanjske presude i podredno podnosi zahtjev za ukidanje. S jedne strane, ne treba primijeniti članak 31. Uredbe o nesolventnosti jer se tom odredbom samo uređuje da ispunjavanje obveza ima učinak namirenja duga i zahtijeva važeći ugovor, koji ne postoji u ovom slučaju u skladu s člankom 3. stavkom 1. IO-a. S druge strane, odredbom se štiti samo povjerenje druge ugovorne strane u nepromijenjeno postojanje pravne nadležnosti, ali se ne odnosi na slučajeve u kojima (kao u ovom predmetu) druga ugovorna strana sklapa ugovor s dužnikom tek nakon pokretanja

postupka u slučaju nesolventnosti. Isto tako, tuženik je ispunio relevantnu obvezu u Austriji, tako da ne postoji poveznica s inozemstvom u smislu članka 31. Uredbe o nesolventnosti.

[9] U odgovoru na žalbu tuženik zahtijeva odbacivanje žalbe i, podredno, njezino odbijanje.

C: Relevantni propisi:

Članak 7. Uredbe o nesolventnosti glasi:

1. Ako ova Uredba ne propisuje drugačije, mjerodavno pravo za postupke u slučaju nesolventnosti i njihove učinke jest pravo države članice na čijem su državnom području takvi postupci pokrenuti („država u kojoj je pokrenut postupak”).

2. Pravom države u kojoj je pokrenut postupak utvrđuju se uvjeti za pokretanje takvih postupaka, njihovo vođenje i njihovo okončanje. Posebno se utvrđuje sljedeće:

[...]

(c) ovlasti dužnika i upravitelja u slučaju nesolventnosti;

[...]

(m) pravila koja se odnose na ništavost, pobožnost i nemogućnost izvršenja pravnih radnji štetnih za vjerovnike. [...]

Članak 31. Uredbe o nesolventnosti glasi:

1. Kada se u državi članici ispuní obveza u korist dužnika protiv kojeg se vodi postupak u slučaju nesolventnosti pokrenut u drugoj državi članici, a trebala se ispunjavati u korist upravitelja u slučaju nesolventnosti u tom postupku, smatra se da je osoba koja je ispunila obvezu oslobođena te obveze ako nije imala saznanja o pokretanju postupka.

2. Kada je takva obveza ispunjena prije nego je izvršena objava propisana člankom 28., a u nedostatku dokaza o suprotnom, pretpostavlja se da osoba koja ju je ispunila nije imala saznanja o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti. Ako se obveza ispuní nakon izvršenja objave [u skladu s člankom 28.], a u nedostatku dokaza o suprotnom, pretpostavlja se da je osoba koja ju je ispunila imala saznanja o pokretanju postupka.

U uvodnoj izjavi 81. navodi se:

Postoji mogućnost da neke od zainteresiranih osoba nemaju saznanja o pokrenutim postupcima u slučaju nesolventnosti, te postupaju u dobroj vjeri na način koji je protivan novonastalim okolnostima. Kako bi se zaštitile takve osobe

koje, nemajući saznanja da su pokrenuti strani postupci, plaćanje izvrše dužniku umjesto stranom upravitelju u slučaju nesolventnosti, trebalo bi predvidjeti da takvo plaćanje ima učinak namirenja duga.

Članak 2. austrijskog IO-a glasi:

(1) Pravni učinci pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti nastupaju danom koji slijedi nakon objave sadržaja službenog oglasa o nesolventnosti.

(2) Pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti dužnik gubi pravo slobodnog raspolaganja cjelokupnom imovinom pod ovrhom koja mu u tom trenutku pripada ili koju stekne tijekom postupka u slučaju nesolventnosti (nesolvencijska masa).

Članak 3. austrijskog IO-a glasi:

(1) Pravne radnje dužnika nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti koje se odnose na nesolvencijsku masu ne mogu se izvršiti u odnosu na vjerovnike u slučaju nesolventnosti. Drugoj strani vraća se protučinidba ako je njome povećana vrijednost mase.

(2) Plaćanjem duga dužniku nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti obveznik se ne oslobađa svoje obveze, osim ako ispunjene obveze ulaze u nesolvencijsku masu ili ako obveznik u trenutku ispunjavanja obveza nije imao saznanja (ili nije morao imati saznanja) o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti, a nedostatak saznanja ne temelji se na nepoštovanju dužne pažnje.

D: Obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku:

[10] 1.1. U skladu s kolizijskim pravilima članka 7. stavka 2. točaka (c) i (m) Uredbe o nesolventnosti ovlasti dužnika i upravitelja, kao i ništavost, pobožnost ili nemogućnost izvršenja pravnih radnji štetnih za vjerovnike, treba ocijeniti u skladu s pravom države u kojoj je pokrenut postupak. Posljedično, učinci pravnih radnji i opsega ograničenja dužnikova raspolaganja, kao i dopuštenost stjecanja u dobroj vjeri od dužnika, određuju se na temelju *lex fori concursus*, ali pritom osobito treba poštovati i članak 31. Uredbe o nesolventnosti (*Trenker u Koller/Lovrek/Spitzer IO² (2022.)*, članak 7. Uredbe o nesolventnosti, t. 16.; *Maderbacher u Konecny, Zakoni o nesolventnosti*, članak 7. Uredbe o nesolventnosti iz 2015. (stanje od 1. rujna 2018., rdb.at), t. 38.; *Knof u Uhlenbruck, InsO¹⁶ (2023.)*, članak 7. Uredbe o nesolventnosti, t. 49. i 102.; *Duursma-Kepplinger u Duursma-Kepplinger/Duursma/Chalupsky*, Uredba o nesolventnosti (2002.), članak 4., t. 15.).

[11] 2.1. U skladu s austrijskim pravom, pokretanjem postupka u slučaju nesolventnosti dužnik gubi pravo slobodnog raspolaganja cjelokupnom imovinom pod ovrhom koja mu u tom trenutku pripada ili koju stekne tijekom postupka u slučaju nesolventnosti (nesolvencijska masa) (članak 2. stavak 2. IO-a). Iz članka 3. stavka 1. IO-a proizlazi da se pravne radnje

- dužnika nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti koje se odnose na nesolvencijsku masu ne mogu izvršiti u odnosu na vjerovnike u slučaju nesolventnosti.
- [12] 2.2. Pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti podrazumijeva dvostruko ograničenje raspolaganja za dužnika, odnosno stvarno ograničenje na način da upravitelj u slučaju nesolventnosti preuzima upravljanje i pravno ograničenje do kojeg dolazi neposredno po pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti i koje je izraženo u nemogućnosti izvršenja pravnih radnji dužnika. Ono ne dovodi do općenitog ograničenja djelatne sposobnosti dužnika. Naprotiv, on i dalje ima sposobnost preuzimanja obveza. Međutim, pravne radnje dužnika koje se odnose na masu ne mogu se izvršiti u odnosu na vjerovnike u slučaju nesolventnosti (RS0063784, 17 Ob 6/21p). To znači da dužnik u skladu s tim može preuzimati obveze u okviru pravnog posla i nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti, ali se tražbine koje proizlaze iz toga ne mogu isticati na teret nesolvencijske mase do okončanja postupka u slučaju nesolventnosti (*Kodek u Koller/Lovrek/Spitzer IO²*, članak 3. IO-a, t. 6.).
- [13] 2.3. Ako iz mase zbog nemogućnosti izvršenja pravnih radnji dužnika u smislu članka 3. stavka 1. IO-a nestane neka imovina, može se zatražiti njezin povrat (17 Ob 12/21w). Kad stjecatelj više ne može vratiti imovinu koju je stekao od dužnika jer je, primjerice, više ne posjeduje zbog toga što ju je preprodao, na temelju građanskog prava treba ocijeniti u kojem se opsegu protiv stjecatelja može istaknuti zahtjev za naknadu štete ili zahtjev zbog stjecanja bez osnove (*Schubert u Konecny*, Zakoni o nesolventnosti, članak 3. Konkursordnunga (Stečajni zakon), t. 21.).
- [14] 2.4. Člankom 3. stavkom 1. IO-a, kojim se utvrđuje nemogućnost izvršenja pravnih radnji dužnika koje se odnose na nesolvencijsku masu, ne predviđa se, za razliku od članka 3. stavka 2. IO-a, nikakvo ograničenje tog načela u korist treće osobe koja je djelovala u dobroj vjeri i stekla neku stvar od dužnika, ali koja bez svoje krivnje nije imala saznanja o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti.
- [15] 2.5. Člankom 3. stavkom 2. IO-a uređeno je da se dužnik koji je treća osoba ne oslobađa obveze plaćanjem duga dužniku. To je izraz načela iz članka 3. stavka 1. IO-a jer i prihvaćanje plaćanja predstavlja pravnu radnju u smislu članka 3. stavka 1. IO-a. Budući da se dužniku oduzima ovlast raspolaganja nesolvencijskom masom, nedostaje i ovlast za primanje u pogledu ispunjavanja obveza s osnove tražbina koje pripadaju nesolvencijskoj masi. Iznimka postoji kad su ispunjene obveze ušle u nesolvencijsku masu ili ako pak dužnik koji je treća osoba bez svoje krivnje nije imao saznanja o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti.
- [16] 3.1. Suprotno tomu, svrha članka 31. stavka 1. Uredbe o nesolventnosti jest zaštita dobre vjere treće osobe koja u drugoj državi članici koja nije država u

- kojoj je pokrenut postupak prema dužniku ispuni obvezu nakon pokretanja postupka a da nije imala saznanja o toj činjenici, iako je obvezu trebala ispuniti prema upravitelju. Smatra se da takvo ispunjavanje obveza ima učinak namirenja duga (*Klauser/Weber* u *Konecny*, Zakoni o nesolventnosti, članak 31. Uredbe o nesolventnosti iz 2015. (stanje od 1. rujna 2018. rdb.at), t. 1.; *Scholz-Berger* u *Koller/Lovrek/Spitzer*², članak 31. Uredbe o nesolventnosti, t. 1., *Müller* u *Mankowski/Müller/J. Schmidt*, Uredba o nesolventnosti iz 2015., članak 31. Uredbe o nesolventnosti, t. 2.).
- [17] 3.2. Tako se zastupa stajalište da se člankom 31. Uredbe o nesolventnosti zahtijeva da je dužnik koji je treća osoba trebao ispuniti obvezu prema upravitelju u slučaju nesolventnosti, što zahtijeva postojanje dužnikove tražbine. To u skladu s tim obuhvaća samo tražbine nesolvencijske mase (vidjeti *Klauser/Weber*, *ibidem*, t. 7., *Scholz-Berger*, *ibidem*, t. 4., *Müller*, *ibidem*, t. 10.). To bi značilo da se članak 31. stavak 1. Uredbe o nesolventnosti ne primjenjuje na obveze koje treća osoba ispunjava prema dužniku i koje proizlaze iz nemogućnosti izvršenja pravnog posla dužnika nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti jer nije riječ o tražbinama nesolvencijske mase i kao takve nije ih trebalo ispuniti prema upravitelju.
- [18] Međutim, može se zastupati i stajalište da se na temelju samog teksta članka 31. stavka 1. Uredbe o nesolventnosti, u kojem se općenito govori samo o ispunjavanju obveza prema dužniku, ne može zaključiti da namjera nije da se odredba ne odnosi i na obveze koje je dužnik koji je treća osoba ispunio a da nije imao saznanja o pokretanju postupka u slučaju nesolventnosti i da ih je zbog toga ispunio na temelju nemogućnosti izvršenja pravnog posla.
- [19] Odluka Suda u predmetu C-251/12, koja je donesena u pogledu prethodne odredbe članka 24. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku, nije relevantna i stoga ne pruža dodatna pojašnjenja. Naime, ona se nije temeljila na obvezi koju je ispunila treća osoba prema dužniku, nego na plaćanju jednom od njegovih vjerovnika po dužnikovu nalogu nakon pokretanja postupka u slučaju nesolventnosti.
- [20] 3.3. Ako članak 31. stavak 1. Uredbe o nesolventnosti stoga treba tumačiti na način da je područjem primjene te odredbe obuhvaćeno i takvo ispunjavanje obveza, postavlja se pitanje o mjestu ispunjavanja obveza. Mjestom ispunjavanja obveza smatra se mjesto u kojem je dužnik koji je treća osoba stvarno ispunio obvezu. Zadaća prijenosa novca u drugoj državi članici pritom se smatra dovoljnom (*Klauser/Weber*, *ibidem*, t. 12.; *Scholz-Berger*, *ibidem*, t. 7., *Müller*, *ibidem*, t. 8.).
- [21] Tuženik ima podružnicu u Austriji. Riječ je o gospodarsko samostalnom poslovnom pogonu koji je prostorno odvojen od sjedišta i koji ima vlastitu

organizacijsku funkciju. Podružnica nema pravnu sposobnost, a nositelj prava i obveza je inozemno društvo (6 Ob 40/19d).

[22] Postavlja se pitanje o tome smatra li se mjesto prijenosa novca mjestom ispunjavanja obveza i ako dužnik koji je treća osoba s poslovnim nastanom u jednoj državi članici u smislu navedenog razmatranja u svakom slučaju ima podružnicu u državi članici u kojoj je pokrenut postupak u slučaju nesolventnosti, preko nje i obavi pravni posao te samo prenese novčana sredstva preko računa u drugoj državi članici s kojom ne postoji posebna bliska veza.

[23] III. [omissis] [nacionalno postupovno pravo]

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud)

Beč, 22. veljače 2024.

[omissis]